

КВАНТОВІ МЕХАНІЗМИ ЗБУДЖЕННЯ ПОЛЯРИТОНІВ НАПІВПРОВІДНИКОВИХ СТРУКТУР

Кравченко В.І., Лосєв Ф.В., Яковенко І.В.

*Національний технічний університет
“Харківський політехнічний інститут”,
м. Харків*

В роботі проведені дослідження кінетичних нестійкостей, що базуються на принципах вторинного квантування, тобто квантування енергії плазмових коливань та потоку електронів. Вони дозволяють урахувати два випадки: енергія плазмона більша чи менша за температуру електронів пучка. Завдяки цьому, знайдено інкременти кінетичних нестійкостей у випадках коли потік частинок рухається як по нормалі до межі розподілу середовищ, так і вздовж межі.

Аналіз отриманих результатів показав, що максимальний інкремент нестійкості мають антисиметричні коливання при взаємодії з моноенергетичним потоком, що рухається вздовж межі розподілу плазмоподібних середовищ в умовах черенковського резонансу.

При проходженні через провідну пластину моноенергетичного потоку нестійкості виникають в залежності від параметрів потоку та твердотільної структури. Показано, що інкремент нестійкостей у гідродинамічному наближенні значно перевищує інкременти кінетичних нестійкостей. В той же час в умовах, коли довжина напівпровідникової пластини значно менша довжини хвилі, нестійкість власних коливань структури виникає тільки в умовах квантового наближення.

Досліджено взаємодію власних електростатичних коливань періодичного неоднорідного плазмового середовища з моноенергетичним потоком заряджених частинок. Властивості пучка та нерухомого плазмового середовища визначалися рівняннями гідродинаміки. Показано, що наявність періодичності структури обумовлює зв'язок між власними коливаннями потоку – хвилями просторового заряду та плазмовими коливаннями структури. Було одержано дисперсійне рівняння для системи потік заряджених частинок – напівпровідникова надгратка в умовах, коли частинки потоку проходять крізь середовище з постійною швидкістю. Знайдено власні частоти коливань, сформульовано умови розвитку нестійкостей та отримано вирази для різних окремих випадків.

З практичної точки зору в роботі вирішено важливе питання про можливість збудження поверхневих коливань в умовах резонансної взаємодії хвиль та частинок, коли потік електронів та періодична структура розділені у просторі.